

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 3/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av överenskommelsen med Azerbajdzjan om ömsesidigt bistånd och samarbete i tullfrågor och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen och om tillämpning av överenskommelsen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 11 februari 2014 regeringens proposition om godkännande av överenskommelsen med Azerbajdzjan om ömsesidigt bistånd och samarbete i tullfrågor och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen och om tillämpning av överenskommelsen (RP 1/2014 rd) till förvaltningsutskottet för bedrning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Jere Lumme, finansministeriet
- tullöverinspektör Måns Enqvist, Tullen.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- inrikesministeriet, polisavdelningen
- justitieministeriet
- dataombudsmannen
- Riksåklagarämbetet
- Polisstyrelsen.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner den med Azerbajdzjan i maj 2010 ingångna överenskommelsen om ömsesidigt bistånd och samarbete i tullfrågor. Överenskommelsen motsvarar i stora drag de andra bilaterala överenskommelser om tullsamarbete som Finland ingått under de senaste åren med länder i östra Europa. Överenskommelsernas huvudsyfte är att parterna ska lämna varandra upplysningar för bekämpning och undersökning av tullbrott. Till överenskommelsens tillämpningsområde hör ömsesidigt bistånd mellan parternas

tullmyndigheter i syfte att säkerställa att tullagstiftningen iakttas och för att förhindra, utreda och åtala överträdelser av lagstiftningen. I praktiken är det främst fråga om lämnande av uppgifter som anskaffats på begäran eller som tullmyndigheterna annars besitter till tullmyndigheten hos den part som framställt begäran.

Överenskommelsen träder i kraft sextio dagar efter det att vardera parten på diplomatisk väg har meddelat den andra parten att de nationella åtgärder som behövs för ikraftträdandet av överenskommelsen har slutförts.

I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft och tillämpning av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen.

Lagen avses träda i kraft samtidigt som överenskommelsen vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Överenskommelsen avser att förbättra samarbetet mellan tullmyndigheterna i Finland och Azerbajdzjan inom bekämpning och utredning av tullbrott. Enligt överenskommelsen bistår parterna varandra för att säkerställa att tullagstiftningen tillämpas korrekt, för att förhindra och utreda överträdelser av tullagstiftningen och för att väcka åtal mot sådana överträdelser.

EU och Azerbajdzjan ingick ett partnerskaps- och samarbetsavtal (PCA) 1999 och där ingår också bestämmelser om tullsamarbete. Avtalet innehåller dock inga bestämmelser om bekämpning av tullbrottslighet eller om polissamarbete. Följaktligen är det både motiverat och relevant att länderna ingår en kompletterande bilateral överenskommelse om brottsbekämpande åtgärder i syfte att effektivisera samarbetet. EU och Azerbajdzjan ingick ett nytt partnerskaps- och samarbetsavtal den 22 april 2008, men det har ännu inte trätt i kraft.

Överenskommelsen mellan Finland och Azerbajdzjan motsvarar i det stora hela de internationella överenskommelser om tullsamarbete som Finland ingått de senaste åren med länder i Östeuropa. Fram till i dag har Finland ingått bilaterala överenskommelser om tullsamarbete med ungefär tjugo stater. Den typen av överenskommelser behövs för att de effektiva instrument, exempelvis Neapel II-konventionen mellan tullförvaltningar, som EU-staterna tillämpar sinsemellan inte lämpar sig för tullsamarbete mellan Finland och tredjeländer.

Texten till överenskommelsen bygger på en mall från Världstullorganisationen. Den är relativt flexibel för att varierande nationella system ska kunna beaktas. För tillämpningen är det av betydelse att artikel 2.2 föreskriver att bistånd enligt överenskommelsen ska lämnas i enlighet

med den lagstiftning som gäller på den anmodade partens territorium samt inom ramen för den anmodade tullmyndighetens befogenheter och tillgängliga resurser. Grundläggande bestämmelser om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden ingår i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994).

För tydlighetens skull framhåller utskottet beaktande kriterierna för att vägra lämna bistånd att nationell lagstiftning tillämpas på grundval av artikel 2 också i de fall där formuleringen i artikel 17 tillåter prövning. Enligt 12 § i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden måste rättshjälp vägras om hjälpen kan kränka Finlands suveränitet eller äventyra Finlands säkerhet eller andra väsentliga intressen (1 mom.) eller om hjälpen strider mot principerna om de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna eller om den annars strider mot grundprinciperna för Finlands rättsordning (2 mom.). I situationer som avses i 1 mom. är det justitieministeriet som fattar beslutet. I andra fall fattas beslutet om vägran av den myndighet som är behörig att efterkomma en begäran.

Varken överenskommelsen eller motiven till propositionen avser att på något sätt ingripa i de nationella myndigheternas befogenheter. Följaktligen är det åklagarämbetet som enligt vår nationella lagstiftning ska väcka åtal.

Efter det att överenskommelsen undertecknades den 11 maj 2010 har Finland reviderat lagstiftningen om polisen, förundersökning och tvångsmedel i grunden. Reformen har bland annat inneburit begränsningar i rätten att tillämpa kontrollerade leveranser. Enligt vad utskottet erfar kommer Tullen att underrätta tullmyndigheterna i Azerbajdzjan om vilka konsekvenser den ändrade lagstiftningen har för samarbetet enligt överenskommelsen.

Azerbajdzjan är part i Europarådets överenskommelse om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (FördrS 36/1992, nedan kallad dataskyddskonventionen). Överenskommelsen om samarbete i tullfrågor har en bilaga med grundläggande principer för dataskydd. Bilagan utgör en integrerad del av överenskommelsen och bestämmelserna i den grundar sig på artiklarna 5—11 i dataskyddskonventionen. Artikel 15 i själva överenskommelsen innehåller en del grundläggande skyldigheter för skydd av personuppgifter. Behandlingen av personuppgifter i enlighet med överenskommelsen ska övervakas av den nationella dataskyddsmyndigheten, som i Azerbajdzjan är ombudsmannen för mänskliga rättigheter (Ombudsman on Human Rights). Överenskommelsen är acceptabel också till denna del, anser utskottet.

Förslaget till lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen innehåller en materiell bestämmelse om se-

kreteess för och utlämnande av att upplysningar, handlingar eller andra meddelanden som en tullmyndighet tagit emot, upprättat eller sänt. Bestämmelsen behövs eftersom överenskommelsen kräver en hög skyddsnivå för uppgifter som parterna utbyter och Finland därigenom åtar sig att följa ett förfarande som avviker från lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Följaktligen föreslår regeringen att 2 § i ikraftträdandelagen får en uttrycklig sekretessbestämmelse som garanterar sekretess för uppgifter som parterna utbyter i enlighet med överenskommelsen.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner överenskommelsen i propositionen och

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 27 februari 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pirkko Mattila /saf
vordf. Mika Kari /sd
medl. Jussi Halla-aho /saf
Rakel Hiltunen /sd
Reijo Hongisto /saf
Risto Kalliorinne /vänst
Elsi Katainen /cent

Timo V. Korhonen /cent
Antti Lindtman /sd
Outi Mäkelä /saml
Tapani Mäkinen /saml
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Osmo Soininvaara /gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.